

/V mém archivu je založen spisek o stavu čs. půdoznalství z roku 1953, zabývající se stavem pedologie od roku 1950. Informace v něm obsažené považuji za zajímavé, proto je zkráceně zopakuji – autorem je Dr. techn. Ing. Stanislav Najmr:!

Čs. půdoznalství mělo do r. 1950 čtyři výzkumné ústavy se sídlem v Praze, Brně, Bratislavě a Košicích, které byly podřízeny ministerstvu zemědělství. Odborně byly vedeny komisí pro půdoznalství, zemědělskou meteorologii a klimatologii při bývalém Svazu výzkumných zemědělských ústavů. V okupaci byl zemědělsko meteorologický a bioklimatický výzkum vyčleněn ze správy MZ a zařazen do Ústředního ústavu meteorologického, jehož součástí je dodnes. Odtržením od půdoznalství byl výzkum přírodních podmínek narušen a půdoznalství bylo ve své činnosti do značné míry izolováno. Za komplexní pojetí půdy a podnebí a uvedení nauky o genetickém půdním typu do čs. půdoznalství ve smyslu Dokučajeva vděčíme prof. V. Novákovi a Dr. J. Spirhanzlovi. Čs. půdoznalství skládalo účty ze své činnosti na výročních zasedáních Výzkumného ústavu zemědělského a v jeho ročenkách, vydávaných tiskem. Četné práce byly publikovány ve Sborníku a Věstníku ČAZ, ve Sborníku ministerstva zemědělství aj. Činnost půdoznaleckých ústavů byla zaměřena do půdní kartografie malých i velkých územních celků, do výzkumu genetických půdních typů a jejich přirozené úrodnosti, do výzkumu zpracování půdy, k jejich ochraně a nakonec i do půdní mikrobiologie. Byl to komplexní a kolektivní výzkum. Všechny objekty MZ a výzkumných stanic zemědělských měly podrobně vypracovanou půdní mapu, půdoznalecky bylo zpracováno mnoho okresů v celé republice. Zejména na Moravě byly průzkumy okresů konány s neobyčejnou intenzitou. Byli jsme jedním z prvních států v Evropě, který měl celostátní mapy půdních druhů a genetických půdních typů, které byly v časových etapách doplňovány a precizovány. Mohly být vypracovány vhodné mapy pro rajonizaci plodin i bez dvouleté geonomické akce. Reorganizací v r. 1950 byly půdoznalecké ústavy roztrženy na frakce a tyto začleněny do vznikajících ústavů. Pražský půdoznalecký ústav, který měl tehdy asi 35 odborných a pomocných sil, byl rozdělen do čtyř složek různě početných, včleněných do ústavu rostlinné výroby, zemědělské ekonomiky, zemědělské mechanizace a do kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. Žádná z těchto frakcí nebyla v nové organizaci schopna komplexní práce pro chybějící základní podmínky. Od té doby byl komplexní výzkum půd zcela zastaven.

Reorganizace byla provedena laicky s rozsáhlými škodami zejména na provozním materiálu, který dnes chybí a je draze opatřován. Nově vytvořené půdoznalecké oddělení Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Ruzyni, v němž zůstali z bývalého Půdoznaleckého ústavu v Dejvicích jen čtyři zaměstnanci, si muselo po průtazích zřídit náhradní laboratoře v Liběchově a v podstřešních prostorách v Dejvicích. Po přijetí a zacvičení asi 10 nových sil byly půdoznalecké práce na půdoznaleckém úseku travoplní soustavy obnoveny se zpožděním větším než jeden rok. Reorganizace z roku 1950 postihla moravské půdoznalství podobně jako půdoznalství české. Jedna skupina brněnských půdoznalců přešla do brněnské „geonomie“, druhá do Výzkumného ústavu pro travoplní soustavu v Pohořelicích, třetí do Výzkumného a šlechtitelského ústavu v Kroměříži. Čtvrtá skupina se stala součástí Kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského s podobnou funkcí jako v Praze. Tak zanikl komplexní půdoznalecký výzkum i na Moravě. Slovenské půdoznalecké ústavy byly postiženy stejně, košický ústav byl zrušen. Valná část zaměstnanců přešla do kontrolního ústavu (ÚKSÚP), část do geonomie, zbytek do ústavu rostlinné výroby v Borovcích, který neměl předpoklady pro umístění a vybudování půdoznaleckého oddělení. V důsledku reorganizace neměl být vlastní výzkum zatěžován kontrolními a zkušebními pracemi a tím jeho práce usnadněna a urychlena. /To vypadá nadějně, záleží na způsobu realizace/. Komplexnost půdoznalství vyžaduje školení v terénu, v laboratořích a v půdní kartografii. Po r. 1950 žádné z půdoznaleckých pracovišť se nemůže starat soustavně a zodpovědně o

odborný růst mladých půdoznalců, protože k tomu nemá podmínky. Dezorganizace půdoznaleckého výzkumnictví využil Geoplan či Geometra k tomu, aby si vybudovala sekci pro půdní kartografii k účelům zemědělským. Je známo, že v tomto n. p. se na úseku půdní kartografie silně pracuje. Také Ústřední geologický ústav se zabývá kartografií tzv. pokryvných útvarů. Vytvářené mapy nemají pro zpracování půdy atd. praktický význam. Projevuje se zájem i o jiné půdní mapy, než ty, které sestavuje také kartografické oddělení Ústavu zemědělské ekonomiky. Je nutno vytvořit komplexní půdoznalecké pracoviště pod vedením ČAZ a ministerstva zemědělství, nechceme-li připustit zánik čs. půdoznalství.